

نومرو : ۱۱۹

اداره خانه

ایستانبول، جغال اوغلی، دائره اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

" Idjtihad " Constantinople

بشنجی سنه

اجتهاد

۹ تشرین اول ۱۳۳۰

آبونه

سـ لک ا لقی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

بمالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

صربیت فکریه ضادم

علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

ژاپونیا یولندن :

متروک و منسى بر بلده قديمه

بو کون عدن کورفزنندن چيقه رق بحر محيط هندى يه داخل اولدق . شيمدى ، بويازيلرى يازارکن باطه چيقه (قولومبو) يولنه دوام ايدييورز ...

ايستانبولده ايکن ، نيم ژاپونیا سياحتنده هر اوغرايه جغمز اسکلهدن محترم «اجتهاد» ه بر مکتوب کوندرمک، مشاهداتمی، مختصراً اولسون، عرض ايلک ایدی . نه چاره که اوده کی بازار چارشیه اویمادی ...! معلوم یا ، انسان سياحتده بر چوق آرقاداش پیدا ایدر . آز چوق بونلره مشغول اولور . وقتک قسم اعظمی ايسه بويکی آرقاداشلر تحت انحصار آلیرلر ! ايکنجی بر سبب داها وارکه ، اوده اسکلهرک یکدیگرینه اولان قریبتي در ؛ انسان اوغرا دینی بر شهر حقنده کی مشاهداتی تصنیف ایتکله مشغول ايکن دیگرینه واصل اولویور ! فقط برده «جیوتی» دن حرکت ایدیلوب عدن کورفزیه داخل اولوندیمی ، - دوقوز کون قادار - نه اوغرانيله جق اسکلہ ، نه ده مشغول اولاجق آرقاداش قالیور ! ايشته بن بو فرصدن بالاستفاده شو مکتوبی یازیورم که استانبولدن «جیوتی» یه قادار رام ایدن اون ايکی کونلک سياحتمک بر زبده سی در .

پورت سعید حقنده کی مشاهداتمی یازه جق دکل . شیمدی یه قدر بلکه یوزلرجه دفعه یازلمش ، بیکلرجه کره مدح و ثنا ایدیلشدر . مدیتک هر درلو آثار نافه سندن حصه مند اولمش بر شهر ناصل بر منظره عرض ایدر سه پورت سعیدده عینله اویله .. «زنکینک مالی زوکوردک چکه سنی یورار !» دیرلرکه دوغوردر . کندیمی زوکورد کورمک ایسته مدیکم ایچین او صحیفه لری کچیورم !

کله لم بزم حجاز قطعه مبارکه سنک اسکلہ سی اولان جدیه ؛ یوره کله آجیسی !

رفاقتده ایکی روس سیاحیلہ اسکلہ یه چیقدیغمز زمان کندیمی بر خرابه نک انتقاض تاروماری آراسنده صاندم .

«آلمانیا حکومتی رهن نهرنده مکمل برلیمان انشا ایدرک ایالتزایله مالک اجنیه آره سنده کی تجارتی پک زیاده تسهیل ایتمش . زراعتی ایلر یله تمک ایچون آلمانیا طرفندن وضع ایدین قانونلر او قدار مکمل او قدار دوراندیشانه سنی اولمشدر که بر قاچ سنه طرفنده زراعتی عاده بر انقلاب حصوله کلشدر . حرف وصنایعک ترقیسی ده زراعتک ترقی سندن آشاغی قالیور . »

بومنافع مادییه آلمانلره متوجه اولان شیمه ملیه عادات بلده ، لسان و عرفان کی عوامل معنویه دخی علاوه اولنورسه آلساس لورده مسئله سنک حل و تسویه سی هیچ بروقت کوچ کورونمز . مشهور جنرال مولتکه آلساس لورده نک حین الحاقده بوقطعه نک اها لیسنی تمامیه آلمانلاشدر مق ایچون الی سنه کچمیسی لازم کله جکنی بیان ایتشدی . روش حاله نظراً جنرال مولتکه کشفنده قطعاً آلدانه مش... الی سنه تمام اوله دن اول آلساس لورده ایکی عصرلق فرانسیز حاکمیتی زمانندن قالان ایزلر تمامیه محو و نابود اوله جنی شبهه سزدر . بر چوق ناسیونالیست فرانسیزلر بیله صوک زمانده پروباغاندان قطع امید ایلہ آلساس لورده اها لیسنک هیچ بر وقت فرانسیز عد اولنه میه جنی اعترافه باشلا مشلر ومدار تسلی اولمق اوزره آلساس لورده نیلیرک تمامیه فرانسیز دکلسه ده آلمان ده عداولته میه جنی ادعا یه قالدقه مشلردر . فی الواقع فرانسه نک الهمهم مجموعه لرندن اولان «رهو و ده رهو و» نک نقطه نظری ده بودر .

بو مجموعه نک ادعاسنه کوره آلساس لورده اها لیسنی باشلی باشنه بر قومدر . کندیلری غولوا ایلہ جرمان قانلری اختلاطنک محصولی اولمق اعتباریله والدلری اولان فرانسیزلره آلمانلره قطعاً بکزه مزملر مش . ایلریده بو قطعه نک نائل مختاریت اولماسی ده مستبعد دکلش ...

«رهو و» نک ادعاسی نه درجه یه قدر موافق حقیقت اولدیغنی تدقیق ایدمک دکلز . انجق شورا سنی علاوه یه لزوم کوریورز که آلساس لورده نه محافظه حیثیت صورتیله وداع ایتک ایچون بوندن ای طریق اوله مز .

قره نه

دم که ایشسز، کوجسز قوللرینی صاللايه صاللايه کزسین. بر کیمسه یه راست کله دم که سعی مقابله اولمیه رزق سزدن اون پاره طلب ایتسین. جده ده ایسه اطرافکزی درحال چوریرلر: «یاخواجه [۱] بخشیش، یا أفندی بخشیش!» خطاب غلیظله سزی اوراده بولوندوغکز مدتجه ازعاج ایدرلر. بولردن قورتولمەنک امکانی ایسه، دیه بیلیرم که یوقدر. بومزعج مخلوقلری دفع ایچین برپولیس آراسه کز بهوده زحمت ایتش اولورسکز؛

جده ده بش آلتی ساعت بولوندم، بومدت ظرفنده - قهوه خانه لردن برینک ایچ طرفه چکیمش، باش آچیق، کوکس دوکله ری چوزوک، آیاق آیاق اوستنده برماصه اطرافنده یان کیش - آنجق ایکی پولیس کوردم که پولیس اولدوقلرینی آکلایا بیلیمک ایچین خیلی کوچک چکدیکمی سویلرسمه مبالغه عد اولونماسین!

صوگرا، جده نک اوپیس، مردار سوقاقلری... انسان براجنی نک یاننده: «بوراسی بنم مملکتمدرد...» دیمکه جداً اوتانیر... بوراده نه بلدی وار، نه حکومت... چارشیه کیردیکز می، مزعج بر قافله مستقبلین: سینک لر. کومه، کومه یوز بیکلرجه سی بریرده صورانکزه هجوم ایدرلر. آرتیق قورتولا بیلیرسه ک قورتول! فقط اهالی، بولردن هیچ شکایت ایتمز؛ سینکله او قدار پیدای استیناس ایتشدر که آلرله اولسون دفع ایتکی غالباً خاطر ناشناسلق عد ایدیور!

بورانک چارشیه سی ده تحف... باصیق بر سقف آلتنده بر برینه ملاصق متعدد دکانلردن عبارت. فقط، عیب دکل آ، بن آکلایامدم؛ بودکانلرده اجرای تجارت می ایدیور، یوقسه صباحدن آقشامه قدر او یقو فصلی می کچیلور؟ هانکی مغازه به باقسه کز صاحبی، سجاده نک اوزرنده اولو اورته اوزانمش، درین بر او یقوده کورورسکز! بزم ایکی روس سیاحیه بورادن کچرکن بولرک یاصدقلردن باشلرینی قالدیروب بزى اها لکار و لا قید نظر لرله بر

[۱] عربستان ده خریستیانلره «أفندی» مقاننده اولارق

«خواجه» دیه خطاب ایدرلر.

واویله دیه بیلیرم که جداً شاشیردم... بن، جدی هیچده بویله کوره جکمی ظن ایتزدم. هر سنه بیکلرجه، یوز بیکلرجه حجاجک کلوب کچدیکی بو شهرده دست مدیت - نه قادر آسفله سویلورم - هیچ کندی کوستره مه مش. تاریخ تأسسندن بو آنه قادر ظن ایدرم که شو بدبخت مملکتده ادنا بر تبدل وقوع بولمامشدر... شهرک بانیلری، بوکون مزارلردن باشلرینی قالدیروبده جده یه برنظر عطف ایتسه لر بورای ناصل قویدیلرسه او یله بولاجقلر!.

جده ده هانکی طرفه باقسه کز بر قهوه خانه کورور - سکز. بوتون شهرک جاده لری تحت قانه په لرله مملو... اهالی، بو قانه په لره سریش، ده رین بر او یقوده... مع التأسف نه بر اثر حیات، ونه ده بر اثر فعالیت کوره - مزسکز. بوتنلخانه لک داخلی ایسه عادتا برر قومارخانه! صاغ آلره بر باقیکز؛ عموماً طاوله زاری! صول آلره دقت ایدیکز؛ قوجامان برر نارکیله مارپوچی! ایشته صباحدن آقشامه قدر جده خلقنک مشغله سی! آسف ایدرم که بوقدر انسانک قیمتلی حیاتی طاوله پوللرینک صدای مخرشیه، نارکیله شیشه لرینک غلغله مستکریه آراسنده هدر اولوب کیدیور. حال بو که جده خلقی ذکی و خلقه فعال آدملردر. بوللری بویله تنبل یاپان هیچ شبهه سز ایشسز لکدر. او ایشسز لک که، هممز بیلیرز، مادر سفاقت، مولد سفاقت در...

بزم اسکی، فقط معروف بر ضرب مثلزم واردر، دیرز که: «قیز، کندی حاله بیرا قیلیرسه یاداوولجی یه یا زور ناجی یه واریر!» بو، بویله اولدوغی کبی بر بلده خلقی ده کندی حاله بیرا قیلیرسه شبهه سز صباحدن آقشامه قادر قهوه خانه پیکه لرنده کاه او یقو ایله، کاه او یون ایله قیمتدار حیاتی چوروتور... بن، جده اهالیسنی معصوم بولورم. اونلری معاتبه یه هیچده حقمز یوقدر. ناصل معاتبه اید بیلیرز که بوتون بو عواقب آلمه دن ینسه بز مسئولر؟

ایشته پورت سعید! سعیک دوشیزه ثبات ایله هم آغوش اولدوغی بوقوجه شهرده بن هیچ بر فرد کورمه -

يوز خانه دن عبارت اولان جيوٲى نك جاده لرى
غايت واسع و منتظم . ديه بيليرم كه مثله ايستانبولده بيله
آز تصادف ايتدم ! حكومت قوناغى ، پارس بنالريه
رقابت ايده جك قدر شيق . متصرفنك خانه سى ، صوك
درجه كوزدل ..

بوتون بونلردن صرف نظر ، جده ده دولتك شان
وشوكتيله متناسب بر حكومت قوناغى بيله يوق ! حضرت
حوا عصرى متروك اتندن برباد ، پريشان بر بنا كوردك كه
جده نك حكومت قوناغى ايش . يازيق ، يازيق ..

بر آزده « جيوٲى » دن بحث ايده جكم :
باقيكز فرانسزلر ، اهالى نك تنوير فكر و ذهني
ايچين جيوٲى ده بر سينه ماطوغراف بيله تأسيس ايتمشلر !
بو كوچوك ، فقط مدني شهرده هر شي موجوددر .
انسان ، كنديسنى عادتاً آوروپا كوبلرندن برنده دانيوز .
« جزيره » دنياي يرده غايت شيق بر شمسندوفر
غاري وار . بو خط حبشستانك مركز ادره سنه دوغرو
درت يوز كيلو مترولق بر مسافه يه قادار امتداد ايدرمش .
جيوٲى ي حبشستانك مركز ادره سنه ربط ايده جك اولان
بو دمير يولى آنجق بر ايكي سنه يه قدر بته جك ايش .
دها ايكي يوز ، ايكي يوزاللي كيلو مترولق بر مسافه وارمش ..
اراضينك داغلق اولدوغنه و ياغموزلرك تله تروله
بناء نسويه تراب عملياتي چوق مشكلاتله اجرا ايدليورمش ..
ايشته فرانسزلر بويه چاليشيورلر ! صوكرا بز :
« اهالى تجددك علمنده ، تشبثات اصلاح پروانه يه هيچ
امكان يوق .. آلدن نه كليز ؟ » ديمكه ظن ايدرمز كه
بوتون مسؤليت ماديه و معنويه ي اوزرمزدن آتدق ؛
هيهاث !..

بنم فكر محه ؛ حكومت ، اهالى ي چاليشديرمه سنى
بيلملى در . صوكرا اولنره قارشى قطعياً لطف و نزا كتله
معامله ايمه كز . . كرك پورت سعيدده كرك سويش ده
و كرك جيوٲى ده خلق كورمه لى ؛ نه چالشبور . آتشرين
بر حمای فعاليت ايچنده اويله بر يورويشلى واركه ..
اوكا يورويش دكل عادتاً « قوشمه » تمير ايدليز . هيچ

سوزوشلى واردى كه انسانك شو منظريه بلا اختيار
قهقهه لره كوله جكي كليوردى !

حيات ، فلسفه حيات ، مبارزه حيات بونلر ايچين
كيم بيلير ، نه قادار بسيط ، نه قادار ساده در ؟

شو مضحك ، فقط حقيقتده دلسوز منظره لره
عثمانلى نك قلبنى متأثر ايتلى در . بالخاصه رجال حكومتمز ،
وطنى شهراء سلامت وسعاده چقارمق عزيميله رأس كارده
كلن رجال حاضرده حكومتمز بو نقطه لرى نظر دفته
آلمى در .. بز ، - بو حقيقت نه قدر آجى در . - وطن
اولارق يالكز استانبولى طانيرز . ايسته رز كه يالكز
ايستانبولز ترقى ايتسين ، آثار مدنيتدن حصه چين اولسون .
ايستانبولدن باشقه هيچ برير كوزومزده يوقدر .
مأمور ايستركه ايستانبولدن آيريلاسين . ولو ترفيعاً
بيله اولسه برينى ديشارى يه كوندرك لازم كلديمى هان
صورتى آصار .. هپ رفاه وسعادت ايسته رز . هيچ
بريمزده دوشونمز كه وطن آنجق فداكار اولادلرينك
يتمز ، توكنمز فداكار قلريله قورتولا بيله جك . بو
نقطه لره شيمدى يه قادار اهال ايدلى . اصلاحات فكري
بزي هيچ دوشوندورمه دى . يالكز كندى معيشتمز ،
مأموريمز ، استقبالمز ايله وقت كچيردك . هپ بونلرى
دوشوندك ..

فى الحقيقه اصلاحات ، بردن بره اجرا ايديله مز .
اعتراف ايدرمز كه ؛ قانون تكامل تدريجه تابعدر . فقط
هيچ اولمازسه جده كى اهميت عظيمه سى دركار اولان
شهرلر يمزده جزئى بيله اولسه كوزه چارپه جق بر اثر
تجدد كوسترمه لى دكلى ايدك ؛ حالا مكيه مركبلره
كيدليورمش ، اويله ايشتم ! شيمدى يه قدر بر دمير يولى
اولسون يا يلامازمى ايدى ؟ فقط خلق هر نوع تجددك
علمنده ايش ! بويه شيلره مانع اولورمش ! اويله
دييورلر .. بو عذر ، هر حالده قباختدن بك چوق بويوك .
اون سنه لك بر قصبه اولان (جيوٲى) ي كزديكم
زمان حيرت و تأسفله قاريشيق بر آه سر چكدم .
فرانسزلرك دست همت و غيرتى بو كوچوك شهره ، كورسه كز ،
نه شيرين ، نه لطيف بر منظره بخش ايش . اوچ ، درت

« های » قریه سنده دنیایه کلمشدر. تولدننن برقاچ کون صوکره ذ تا خسته اولان والدهسی « سل الرنه » دن وفات اتمشدر. دهقارت، بنیه سنک ضعفیتی، کوکس خسته لغی والده سندن میراث اوله رق قازانمشدر. سکر یاشنه قدر هر درلو مشغولیت فکریه و بدنیه سنه مانع اولونمش؛ یالکیز بنیه سی تقویه ایدلک متصدیلر برحق تدابیر مادییه مراجعت ایدلشدر. بعض اطبا بوجیلر چوجوگ پک کنج یاشنده توله جکته ذاهب اولمشلردی. بواخباردن متأثر اولان پدری دهقارتک رفاه واستراحتی ایچین یک بویوک فداکار قلرده بولومشدر. دهقارت دیرکه:

« والدهمدن بکامیراث اوله رق صولوق بر بکیز ایله قوری بر اوکسوروک قالدی. بوحالی پکرمی یاشنه قدر محافظه ایتدم. بوتون طبیلر پک کنج ایکن حیاته وداع ایده جکمی بیلدریدلر. » فی الحقیقه، دهقارتک سبب موتی بر « احتقان الرنه » اولمش ایسه ده کنج ایکن دکل بلیکه سنی تقریباً یاریم عصری دولدریدقندن صوکره تومشدر.

یواکیم دهقارت، اوغلنه قلمبنده درین بر محبت بسله زدی. اونک صحت و سلامتی ایچین میاننده هیچ برشی اسیر که ممش؛ حکیملرک توصیه سی اوزرینه اونی دائماً تمیز و مغدی ماده لرله تقدییه چالشمشدر. دهقارت، بواهتمام سایه سنده سکر یاشنه دوغری وقتندن اول یتشمش، کزیده بر محصول اولمشدر. دهقارت، کوچوکلکندبری بوتون اشیا به قارشی روحنده تسکین اولونه ماز، درین بر تجسس دویمشدر. کوزینه ایلیشه ن اُک عادی خصوصاتک ماهیتی اکلامتی، ترکیبده دسترس اولقی قصیدیه محیطنده کیلری بر سوری سؤالر ایله اشغال ایتمکدن کری دورماشدر. اونک استمزاج و « یچین؟ » لرندن بویوک بر ذوق دویان پدری اکثریا کندیسنه « کوچوک فیلسوف! » دیردی.

رنه دهقارت، صحتده کی نقصانیتدن دولایی مکتبه او قدر ایرکن باشلا تلامشدر. ۱۶۰۴ ده ژوئیلر طرفندن اداره اولونان « قولله ژ دولانه » College de la flèche اسمنده کی مشهور بر مکتبه کوندلشدر. بوراده لاتین واسکی یونان لسانلریله میتولوژی، تاریخ قدیم، الهیات، علم اخلاق، ریاضیه، شعر و فلسفه اوکره ندی. مکتبده ایکن شعره قارشی کندینده درین بر هوس کورولمشدر. بوشعر ذ قی اونک بوتون مدت حیاتتی اشغال ایده جک وسعتده در. حتی صوکره یازدینی اثر بیلر منظوم در.

دهقارت قولله ژده کی بوتون ساعات مساعیسی یاتاقده کچر مشدر. والده سنک سجاایای تفریحیه سنه تماماً توافق ایدن ضعیف وجودی بر کون اولسون خسته لشمز قاله مشدر. هر کونکی مذاکره و درس زمانلرینی طاقتمز برحاله تعقیب ایده بیلمشدر. صاحب لری اویقودن او یانیر او یاعاز صیحا ق یاتاغنک ایچنه اوطوریر، یورغانی باشنه قدر چکر، بوضورتله وظیفه لرینی یاپار، اوقور یازار، صوکره تکرار یاتار؟ مقتدر اولدینی تدر اویوردی. اکثری بوش قالدینی زمانلر ته لکلی ومضر عاملر

کیمسه نی اوطوریور کوره مزسکیز! هر کس معیشتی چویکلکنه، بازوسنک قوتنه مدیون. صحنه مسابقه ده کیم قازانیرسه او یاشایه جق. بویله اولونجه او خلق ناصل چالشماز؟ ناصل قوشماز؟ فقط، بر مملکت اهالیسی ده کندی حالنه بیراقلیر، اوکا سرمایه مساعی ویرلنرسه ایشته اویله، جده خلقی کی قهوه خانه پیکلرنده اویوقلار! اصل هنر، قورویان دامارلره سیاله حیاتیه اساله ایتمکده..

« جیوتی » ده شمندو فراستاسیونک تام قارشیسنده بویوک بر بیراخانه وار که یاری بیاض، یاری ماوی بویلی!.. یونانی دوستلریمزک زمرله قدر ال اوزاتمش اولدوقلرینی کوردیکم زمان اظهار حیرتدن کندیمی آلامادم. دوشمانده اولسه دوغروی سوبلیه جکم؛ بوملت، حقیقه تجارت ایچین خلق ایدلش.. بزلر، زواللی بزلر ایسه بر مرکوزیت مریضه ایله کوزلریمزی حکومت قاپوسنه دیکمش، اورادن لطف و احسان بکلرز.. زواللی بزلر..

سامی زاده ریا

۱۰ میزان ۱۳۳۰ - بحر محیط هندی

رجال فن

هاروهی - دهقارت - یاتقال - اویژهن - نیوتون - لابینچ - لورن دوجوسیو - بوفون - دلامبر - لینه - قوندورسه - لاووازیه - لاپلاس - کوویه - لامارک - آمپر - اتین ژوفرواستن ایلر - کهبلوساق - برژلیوس - آراگو - ژان بابتیست دوما - داروون - اوکوست لوانو - قلدو برنار - ژوزف برتران - پاتور - تیه ران - برتهلو.

دهقارت

رنه دهقارت، رنه ده بریتانیا پارلمنتوسی [*] اعضا سندن « یواکیم دهقارت » نامنده بر ذاتک اوچونجی اوغلدی. ۳۱ مارت، ۱۵۹۶ تاریخ میلادیسنده « تورهن » جوارنده کی

[*] بوراده کی پارلمنتو مجلس مبعوثان دیمک دکلدر. انقلابدن اول فرانسه ده بر طاقم « دیوان عالی » لر موجوددی. بونلر کرک حقوق و کرک جنائی منازعیه اولان مسئله لری صورت قطعده حل و نتیجه یه کوره حکم اعطا و تبلیغی ایله مشغول اولورلردی. بومحکمه لرده اوچ دائره موجود ایدی که، برینه « مجلس عالی Grand chambre » و دیگرینه « استدعا دائره سی Chambre des requêtes » اوچونجیسنه ده « مستطلقق دائره سی Ch. des enquetes » دیرلردی.